

Vedlegg til kapittel 7

Topartisystemet forsvant, men øst–vest-skillet bestod

Historien om en politisk delt by

Tor Bjørklund

TABELL APPENDIKS: VALGRESULTATER I OSLO I INDRE/YTRE ØST OG INDRE/YTRE VEST.¹

Tabell 7.5 Oppslutning om RV/Rødt i Oslo ved stortingsvalgene 1993 og 2013 samt kommunevalget 2015 betinget av bydel.

RV/Rødt	93	13	15
Ytre vest	3,0	1,3	1,7
Indre vest	5,1	1,9	3,2
Indre øst	10,8	7,8	12,7
Ytre øst	3,2	5,3	4,9
Oslo	5,1	3,2	5,0
Landet	1,1	1,1	2,0

1

Ytre vest: Omfatter i hele perioden valgkretsene Bygdøy, Bestum, Smestad og Slemdal, med et unntak i 1977 er ikke Bestum en egen krets og utgår således.

Indre vestt: Fra 1961 tom 1973 valgkretsene: Uraniensborg, Vestheim, Elisenberg og Vigelandsmuseet. 1977 valgkretsene: Oslo Handelsgymnasium, Uraniensborg og Oslo Bymuseum. Fra 1981 tom 1987: Oslo Handelsgymnasium, Uraniensborg og Vigelandsmuseet. Fra 1989 tom 1993: Oslo Handelsgymnasium, Uraniensborg og Oslo Bymuseum Fra 2003: Oslo Bymuseum skifter til Frogner Seniorsenter. Fra 2009: Frogner Seniorsenter skifter navn til Schafteløkka_2013: Uraniensborg skole, Schafteløkka, Frogner kino, Oslo handelsgymnasium.

Indre øst: Omfatter fra 1961 tom 1987 kretsene Kampen, Vahl, Lilleborg og Sagene samfunnshus (tidligere Bjølsen). Fra 1989 tom 1993 erstattes Munchmuseet med Vahl., fra 2003 erstattes Vahl med Hersleb skole. 2013: Kampen, Vahl, Tøyen

Ytre Øst: Omfatter valgkretsene Høybråten, Nordtvedt og Veitvet. Fra 1973 også valgkretsene Stovner og Ammerud.

2013: Nordtvedt, Veitvet, Ammerud skole, Stovner videregående skole, Stovner skole.

1

Tabell 7.4 Oppslutning om SF/SV i Oslo ved stortingsvalgene fra 1961 til og med 2013 samt kommunevalgene i 1987, 1995 og 2015 betinget av bydel.

SF/SV	61	65	69	73	77	81	85	87	89	93	95	97	01	05	09	13	15
Ytre vest	3,1	3,3	3,0	6,0	3,8	4,5	4,0	4,0	6,9	3,8	4,2	5,4	9,6	6,3	5,4	3,2	2,0
Indrevest	3,1	3,4	3,1	7,3	5,6	7,4	7,2	6,6	9,6	5,4	6,5	7,7	13,0	9,4	7,2	4,7	3,3
Indre øst	8,0	11,0	5,1	17,3	6,0	9,1	10,5	10,7	16,7	10,3	12,8	14,6	25,8	23,9	18,6	13,3	12,3
Ytre øst	10,1	12,9	6,7	18,3	5,7	6,3	7,2	6,6	11,5	7,3	5,7	6,5	14,8	11,9	7,0	4,7	4,2
Oslo	6,3	7,8	4,7	13,6	5,7	6,7	7,1	6,8	11,6	7,2	7,5	8,8	16,7	13,4	10,3	6,3	5,4
Landet	2,4	6,0	3,5	11,2	4,2	5,0	5,5	5,5	10,1	7,9	6,1	6,0	11,6	8,8	6,2	4,1	4,1

Tabell 7.3 Oppslutning om Arbeiderpartiet i Oslo ved stortingsvalgene fra 1961 til og med 2013 samt kommunevalgene i 1987, 1995 og 2015 betinget av bydel.

AP	61	65	69	73	77	81	85	87	89	93	95	97	01	05	09	13	15
Ytre vest	15,6	13,3	12,9	10,0	11,9	9,3	10,0	10,8	11,9	18,9	13,4	16,2	11,1	15,7	19,6	15,5	13,2
Indrevest	16,1	15,0	16,5	11,8	15,2	12,5	14,1	13,1	14,5	23,0	16,5	21,1	13,9	20,1	23,3	18,1	16,4
Indre øst	67,0	64,5	67,9	57,1	63,4	52,5	51,8	43,8	39,0	43,3	37,2	37,6	23,5	33,3	38,7	38,7	37,7
Ytre øst	54,4	50,9	58,3	41,2	50,8	42,5	45,3	41,4	39,3	47,2	41,1	43,9	32,0	42,6	43,9	51,3	53,4
Oslo	42,8	40,2	44,5	33,6	41,6	33,0	34,0	31,1	29,8	36,6	31,0	33,3	22,6	31,5	35,0	30,4	32,0
Landet	48,3	43,1	46,5	35,3	42,3	37,1	40,8	36,2	34,3	36,9	31,3	35,0	24,4	32,7	35,4	30,9	33,0

Tabell 7.1 Oppslutning om Høyre i Oslo ved stortingsvalgene fra 1961 til og med 2013 samt kommunevalgene i 1987, 1995 og 2015 betinget av bydel.

H	61	65	69	73	77	81	85	87	89	93	95	97	01	05	09	13	15
Ytre vest	72.1	72.1	71.4	61.2	70.7	71.1	72.3	57.7	56.4	55.2	54,1	45,7	52,9	39,7	42,6	51,3	60,7
Indrevest	71.7	70.1	67.4	57.7	64.5	63.5	63.2	51.1	50.8	46.5	44,9	39,0	45,5	33,3	37,5	45,6	53,2
Indre øst	14.3	14.9	14.9	11.6	17.3	20.6	20.8	14.6	17.1	12.2	13,1	10,5	20,0	11,9	12,4	11,9	10,4
Ytre øst	22.0	22.1	20.7	19.1	29.8	33.4	33.6	21.5	22.5	15.9	13,3	11,2	18,0	10,2	12,9	17,6	17,7
Oslo	38.5	38.6	36.2	30.1	38.1	42.4	43.0	32.3	31.8	27.4	25,9	21,7	29,1	19,9	21,7	29,8	31,8
Landet	18.9	21.1	18.8	17.1	24.8	31.7	30.4	23.6	22.2	17.0	19,8	14,3	21,2	14,1	17,2	26,8	23,2

Tabell 7.6 Oppslutning om Fremskrittspartiet i Oslo ved stortingsvalgene fra 1973 til og med 2013 samt kommunevalgene i 1987, 1995 og 2015 betinget av bydel.

FRP	73	77	81	85	87	89	93	95	97	01	05	09	13	15
Ytre vest	7.4	1.6	5.3	4.0	16.5	14.3	6.6	14,8	15,4	9,2	16,4	19,9	11,5	4,9
Indre vest	7.8	2.1	6.2	4.7	16.8	14.6	7.7	16,2	15,1	9,7	15,3	17,0	11,0	5,2
Indre øst	3.3	1.8	7.2	5.3	15.4	13.1	7.9	17,7	14,5	9,5	10,4	10,3	6,7	3,0
Ytre øst	7.4	2.1	8.6	6.0	22.5	17.3	10.3	27,2	23,5	20,6	23,9	24,2	15,6	8,3
Oslo	6.4	2.0	7.0	5.1	18.2	15.0	8.3	20,2	17,9	13,2	17,4	17,6	11,7	6,0
Landet	5.0	1.9	4.5	3.7	12.3	13.0	6.3	12,0	15,3	14,7	22,1	22,9	16,3	9,5

Tabell 7.2 Oppslutning om Miljøpartiet de Grønne i Oslo ved stortingsvalget 2013 og kommunevalget 2015 betinget av bydel

MDG	2013	2015
Ytre vest	4,3	5,4
Indre vest	5,6	6,9
Indre øst	9,0	12,3
Ytre øst	2,3	4,2
Oslo	5,6	8,1
Landet	2,8	4,2

METODEAPPENDIKS

Partivalg etter stemmekrets ble først registrert fra og med kommunevalget i 1959 og fra stortingsvalget i 1961. Før den tid ble stemmesedlene talt opp for byen under ett. Et brudd er der imidlertid, en periode med valg i en-mannskretser (1906 - 1918), som åpner for å kople partivalg til stemmekrets. Utrengninger gjort av Gabriel Øidne (1973) viser en klar øst-vest profil i partivalget.

Opprinnelig ble det tatt utgangspunkt i alle stortingsvalgene fra 1961 til og med 2013 og alle kommunevalgene fra 1963 til 2015. For å begrense omfanget på tabellene og figurene ble kommunevalgene kuttet ut bortsett fra valgene i 1987 og 1995 samt 2015. Begrunnelsen for 2015 var å få med valgresultater som var mest mulig a jour. Valgene i 1987 og 1995 ble tatt med fordi de begge kan karakteriseres som spesielle og er begge blitt gitt merkelappen «innvandrervalg». De skapte svingninger i partienes velgeroppslutning som følge av Fremskrittspartiets gode resultater, som varierte fra valgkrets til valgkrets. Når kommunevalgene fra 1963 til og med 1983, samt 1991-valget og valgene fra 1999 til 2011, er tatt ut, er det begrunnet med at det ved disse lokalvalgene ikke var store variasjoner fra det foregående til det etterfølgende stortingsvalg.

Fra valget i 2013 blir forhåndsstemmene ikke fordelt på de enkelte kretser. Dette gjelder også tallene fra valget i 2015. Rundt en tredjedel av velgerne forhåndsstemmer, så her er åpenbart en feilkilde. Men den synes å være av et mindre omfang og er til å leve med. I motsetning til hva som tidligere var tilfelle, er det nå små forskjeller i partifordelingen mellom forhåndsstemmene og de som stemmer på valgdagen. I de første tiårene etter krigen hadde de borgerlige partiene et overtak blant dem som forhåndsstemte. Etter hvert som forhåndsstemmegivning er blitt mer utbredt, er de partipolitiske avvikene blitt relativt ubetydelige. Men uansett bør en ha in mente at de to siste valgene i 2013 og 2015 har et annet beregningsgrunnlag.

I hver av de fire bydelene – indre og ytre øst samt indre og ytre vest - er valgt ut rundt fire stemmekretser fra 1961. Ved de påfølgende valgene har jeg i størst mulig grad forsøkt å følge opp de fire stemmekretsene anno 1961. Utvalgsriteriet for kretsene er ikke basert på tilfeldighet. Tvert imot har en søkt etter de mest typiske østkant- og vestkantkretsene, dvs. de kretsene som i 1961 hadde henholdsvis sterkest oppslutning om Arbeiderpartiet eller Høyre. Påfallende er hvor lik partifordelingen ofte er mellom de utvalgte stemmekretsene innenfor den enkelte bydel. Det er for øvrig ikke tatt hensyn til at antall avgitte stemmer er noe ulik i de forskjellige valgkretsene. Det er gjennomsnittet som er blitt regnet ut.

Om alle stemmekretser hadde vært inkludert, ville utvilsomt partiavvikene mellom øst og vest blitt mindre, og dermed hadde Oslo framstått som en mindre politisk delt by. Metoden framhever således bevisst øst-vest skillet.

Metoden rommer svakheter. Det er ikke alltid de identiske valgkretser som undersøkes, og altså ikke fullstendige tellinger som gir det eksakte antall avgitte stemmer i bydelen men derimot et snitt av de utvalgte valgkretsene.

Med utgangspunkt i valget i 1961 har fire typiske østkantkretser blitt valgt ut i **indre øst** (Kampen, Vahl, Lilleborg og Sagene samfunnshus). De er blitt fulgt fram til valget i 2015, riktignok med visse justeringer som følge av endringer i både kretsens navn og grenser. Fra 1961 tom 1987 er det kretsene Kampen, Vahl, Lilleborg og Sagene samfunnshus (tidligere Bjølsen). Fra 1989 tom 1993 erstattes Munchmuseet med Vahl, fra 2003 erstattes Vahl med Hersleb skole. 2013: Kampen, Vahl, Tøyen. Det er således visse justeringer underveis. De er imidlertid ubetydelige i forhold til de endringer som har skjedd i indre øst både hva gjelder bygningsmasse og innbyggernes sosiale sammensetning.

Ytre øst er definert som stemmekretser i Groruddalen. Fra valget i 1961 ble tre stemmekretser valgt - Høybråten, Nordtvet og Veitvet - som fra 1973 ble supplert med Ammerud og Stovner, nye kretser som følge av etablering av nye drabantbyer. Fra 2013 er disse valgkretsene inkludert: Nordtvet, Veitvet, Ammerud skole, Stovner videregående skole, Stovner skole.

Valget av typiske vestkantkretser fra **indre vest** fra 1961 falt på disse fire: Uranienborg, Vestheim, Elisenberg og Vigelandsmuseet. Med visse justeringer er de blitt fulgt fram til 2015. Fra 1961 tom 1973 er det valgkretsene: Uranienborg, Vestheim, Elisenberg og Vigelandsmuessedet. 1977 valgkretsene: Oslo Handelsgymnasium, Uranienborg og Oslo Bymuseum. Fra 1981 tom 1987: Oslo Handelsgymnasium, Uranienborg og Vigelandsmuseet. Fra 1989 tom 1999: Oslo Handelsgymnasium, Uranienborg og Oslo Bymuseum. Fra 2003 tom 2007: Oslo Bymuseum endres til Frogner Seniorsenter. Fra 2009: Frogner Seniorsenter skifter navn til Schafteløkka. 2013: Uranienborg skole, Schafteløkka, Frogner kino, Oslo handelsgymnasium. 2015: Uranienborg skole, Frogner menighetshus (= Schafteløkka), Oslo handelsgymnasium.

I **ytre vest** ble disse stemmekretsene valgt: Bygdøy og Bestum (begge tidligere Ullern sogn), Slemdal og Smestad (begge tidligere Vestre Aker sogn). Ved valget i 1977 er ikke Bestum egen stemmekrets og utgår. Ellers er disse fire kretsene med i alle valgene

